

(SJIF) Impact Factor-7.675

ISSN-2278-9308

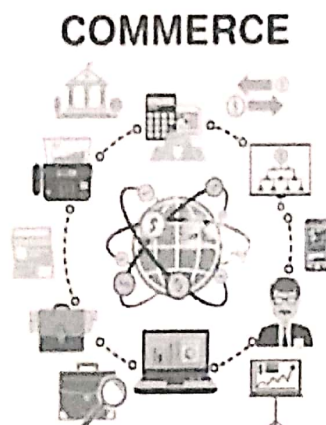
B.Aadhar

Peer-Reviewed Indexed

Multidisciplinary International Research Journal

April -2020

SPECIAL ISSUE- CCXXVII (227)

Chief Editor
Prof. Virag S. Gawande
Director
Aadhar Social
Research & Development
Training Institute Amravati

Editor:
Dr.Dinesh W.Nichit
Principal
Sant Gadge Maharaj
Art's Comm,Sci Collage,
Walgaon.Dist. Amravati.

The Journal is indexed in:

Scientific Journal Impact Factor (SJIF)

Cosmos Impact Factor (CIF)

International Impact Factor Services (IIFS)

INDEX

No.	Title of the Paper	Authors' Name	Page No.
1	महानुभाव पंथाच्या वाड्मयाची वाटचाल : एक दृष्टिक्षेप	डॉ. गणेश क. टाले	1
2	अन्न प्रक्रिया उद्योगाचे महत्व आणि समस्या	प्रा. डॉ. विनोदकर विजयकुमार सुरेंद्र	6
3	ग्राहक संरक्षण चळवळीचा सामाजिक आणि आर्थिक विकासातील सहभाग शिल्पा सु. बांगडे / प्रा. डॉ. शालिनी के. पांडे		10
4	खाद्यपदार्थ संरक्षण करण्याच्या पध्दतीचा अभ्यास	प्रा. डॉ. विद्या एम. उवकर	13
5	महिला सक्षमीकरणाने स्वयंसहाय्यता महिला बचत गटाची भूमिका, एक अभ्ययन	प्रा. मुरलीधर रेवतकर	18
6	बौद्ध धम्म व पर्यावरण संवर्धन	प्रा. डॉ. राहुल वि. दखणे	23
7	भारतातील टारिद्वय एक समस्या	प्रा. डॉ. गावडे एस. एम	26
8	स्त्री सक्षमीकरण आणि आर्थिक स्वातंत्र्य	डॉ. वासंती निचकवडे	31
9	संत गाडगे बाबांचे व्यक्तीमत्व आणि कीर्तन ही भारतीय लोकसंगीताला मोठी देण.	प्रा. शरद पुंडलीक गजीभिये	34
10	व्यक्तिमत्व और मनोवैज्ञानिक कल्याण में सम्बन्ध का अध्ययन	डॉ. दीपा बलखंडे	39
11	प्राचीन सिंधू संस्कृतीचा न्हास: प्रतिकूल पर्यावरण एक भौगोलिक अध्ययन	प्रा.संजीव विश्वनाथ भुयार	44
12	संगीत शिक्षा में वैज्ञानिक उपकरणों का योगदान	डॉ. प्रज्ञा मेश्राम	50
13	गोटूल (युवागृह) :- एक सामाजिक व शैक्षणिक संस्था	डॉ. प्रमोद ना. घ्यार	53
14	सामाजिक आणि सांस्कृतिक दृष्टिकोनातून 'उपमितिभवप्रपंचकथा' या काव्याचे वितेचन	डॉ. ओमकुमार टोम्पे	56
15	छोटानागपुर खुंटकट्टी भूमि-व्यवस्था एक अवलोकन	प्रो. डॉ. अंजू शरण	63
16	ग्रामीण व शहरी भागातील विद्यार्थ्यांच्या (मुल व मुली) शैक्षणिक आकांक्षा स्तराचा तुलनात्मक अभ्यास	डॉ.गुणवंत सोनोने	68
17	हस्तक्षेपाच्या कार्यानीति — तार्किक भावनिक वर्तन उपचार पद्धती (REBT)	शिल्पा स. येळणे	76
18	The Development And Shaping Of Environmental Laws In India.	Mr. Nilesh V. Dhande	80
19	Women empowerment: problems and prospects Status Of Women Empowerment In India	Laxmi Subhash Parihar	83
20	Impact of 'Effective and Quality Training of Field Health Staff' in Early Case Detection, Creating Awareness, Reducing Human Right Violation		88

संत गाडगे बाबांचे व्यक्तीमत्व आणि कीर्तन ही भारतीय

लोकसंगीताला मोठी देण.

प्रा. षरद पुंडलीक गजीभिये,

संगीत विभाग प्रमुख डॉ. एल. डी.बलखंडे कॉलेज ऑफ आर्ट्स, ॲन्ड कॉमर्स,पवनी.जि.भंडारा

प्रस्तावना:- देशामध्ये अनेक संत होवून गेलेत. प्रत्येकाने एका विशीष्ट शैलीचा प्रचार करून ती शैली विकसीत करून संगीतामध्ये ती लोकमान्य झालीच पण त्याच बरोबर समाज जागृती, अनिष्ट चालीरीतीचे उच्चाटन समाजातून घालवण्याकरता समाजप्रबोधन या शैलीने केले. जसे संत तुकारामाचे अभंग, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे भजन, कवीराचे दोहे, संत एखनाथंचे भारूड, त्याच बरोबर गाडेगेवांबांचे कीर्तन. इत्यादी शैल्या त्यांच्या पासून अधिक विकसीत झाल्या आणि आज मुद्दा समाजमनावर त्याचा प्रभाव आणि अभंग,दोहे,भजने,भारूडे आणि किर्तणे त्याची शैली किवा त्याच शैलीचा आधार घेवून पुढील रचना तयार होतांना दिसून येतात.

वर उल्लेखलेल्या सर्व संतानी आपल्या रचना तयार करून त्याप्रमाणे जीवन जगून किंवा त्याही पलीकडचे जीवन जगून आपले व्यक्तीमत्व समाजापुढे निर्माण केले.अशा रीतीने आपल्या व्यक्तीमत्वातून देश विज्ञानवादी विचाराकडे जोडण्याचा प्रयत्न केला

+व्यक्तीमत्व विकासातील ठळक बाबी:-

समाजातील मुक्ष निरीक्षण पध्दती:-अमरावती जिल्हयातील शेणगावमध्ये जन्म. वडीलांनी देवधर्माच्या वाईट चालीरीतीमुळे त्यांना लागलेल्या दारूच्या व्यसनामुळे संसार कसा उध्दवस्त झाला. वडीलांचा मृत्यु. आणि मृत्युसमयी वडीलांनी आईला केलेल्या उपदेशात देवधर्माच्या नादी डेबुला लावू नको. त्यानंतर मामाच्या गावी. मामाच्या अज्ञानीपनामुळे आणि मौजमस्तीमुळे मामाची ५६ एकर जमीन सावकाराच्या घशात कशी जाते.या विवंचनेत मामाचा मृत्यु कसा होतो. आजोबांनी म्हातारा बैल त्याला डेवूने कसा विरोध केला.सावकाराच्या घशात जाणारी जमीन डेवूने कशी वाचवली. या आणि इत्यादी बाबींचे निरीक्षण घरचे आणि समाजातील घटनांचे त्यांनी केले.

+जातीतील पिढीजात रीतीला योग्य वळण लावले:-

डेवूजीला जेव्हा पहिली मुलगी झाली. तेव्हा प्रथेप्रमाणे जन्म, लग्न आणि मृत्यु प्रसंगी दारू आणि मटनाचे जेवण हे कर्ज काढून किंवा भिक मागून करावेच लागे. ह्या त्यांच्या समाजाची वहिवाटी मोडून काढण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला.दारू मटनाऐवजी बुद्धिच्या लाडुचे जेवन वाढलेत.यावर जातीतील लोक पंगतीवरून उठायला लागले.डेवूजी अगदी शांतपणे आणि निश्चयाने एक एक शब्द बोलू लागलेत."बापहो निट ऐकून घ्या, तुम्ही म्हणता ती मटन आणि दारूची रुढी धर्माची नाही. आपल्या अडणेपणाची आणि जिभेच्या चोचल्याची आहे.मग ते म्हणायला लागलेत, 'बोकड, मारला नाही, दारू पाजली नाही, तर मुले जगत नाहीत.' 'कुणी सांगितल हे राव हे तुम्हाला.हे! तुमच तुम्हीच मनानीच हे ठरवलय, हे सगळ ! मारवाडी, कीती श्रीमंत अमतात, खंडी दोखंडी मारण्याच्या ऐपतीचे, ते कधी बोकड मारत नाही की दारू पाजित नाही.म्हणुन काय त्यांनी मुलेवाळे काय जगली नाहीत. प्रत्येक प्रसंगी दारू आणि मटनाचे जेवन देनारे आपण पहा. काय तुमची सगळयांची दशा.तुमची शेतीवाडी, घरेदारे सगळे गेले सावकाराच्या घशात.भलत्यासलत्या फंदाला धर्म समजुन गरीब प्राण्यांचे हाल करू नका. चला बसा पानावर चांगले गोडधोड खा, आनंद करा आणि घरोघर जा.या शांत आणि कठोर निश्चयी बोलण्याचा परीणाम चांगलाच झाला. एकालाही त्यांचे म्हणणे